

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta

Johdanto

Oikeusministeriössä on valmistunut luonnos hallituksen esitykseksi laiksi valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta.

Ehdotettu laki sisältäisi voimassa olevaa valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta annettua lakia (1224/1990, jäljempänä *tehtävienjakolaki*) kattavammat säännökset ylimpien laillisuusvalvojen tehtävien jaon perusteista.

Lakiehdotuksessa on otettu huomioon ylimpien laillisuusvalvojen perustuslaissa ja muussa lainsäädännössä säädetyt erityistehtävät sekä kansainvälisistä sopimuksista johtuvat ja tosiasialliset erikoistumisalat. Ehdotettu laki antaisi myös nykyistä paremmat edellytykset oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen välisen työnjaon tarkoituksenmukaiseen kehittämiseen siten, että se vastaisi myös laillisuusvalvonnan tulevia tarpeita.

Esityksellä ei olisi vaikutusta ylimpien laillisuusvalvojen toimivaltaan, vaan tehtävien jakaminen olisi vastaisuudessaakin ainoastaan ensisijainen toimintatapa.

Tausta

Oikeusministeriö asetti 25.9.2018 työryhmän selvittämään ja arvioimaan eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin välisen tehtävien jaon nykytilaa, kehittämistarpeita ja -mahdollisuuksia sekä laatimaan arviointiin perustuvat linjausehdotukset.

Työryhmän puheenjohtajana toimi oikeusneuvos (eläkkeellä) Ilkka *Rautio*. Työryhmän jäseninä olivat valtioneuvoston oikeuskansleri Tuomas *Pöysti*, eduskunnan oikeusasiamies Petri *Jääskeläinen* ja valiokuntaneuvos Sami *Manninen*. Työryhmän pysyvä asiantuntija oli professori Tuomas *Ojanen*.

Työryhmä päätyi mietinnössään (Ylimpien laillisuusvalvojen tehtävien jako. Työryhmän mietintö. Oikeusministeriön julkaisuja, mietintöjä ja lausuntoja 2019:24. Julkaisun pysyvä osoite: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-762-5>) pitämään voimassa olevaa tehtävienjakolakia perusteiltaan edelleen pääosin tarkoituksenmukaisena ja toimivana, mutta katsoi perustelluksi tarkistaa se paremmin vastaamaan laillisuusvalvojen perustuslaissa ja muussa lainsäädännössä säädetyjä erityistehtäviä sekä kansainvälisistä sopimuksista johtuvia ja tosiasiallisia erikoistumisaloja. Työryhmän mietintöön sisältyi hahmotelma tehtävienjakolain muutosehdotuksesta.

Oikeusministeriö pyysi työryhmän mietinnöstä lausuntoja 20.6-17.9.2019 järjestetyllä lausuntokierroksella.

Esitysluonnos on valmisteltu työryhmän mietinnön ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta oikeusministeriössä virkatyönä.

Lausuntopalaute huomioon ottaen jatkovalmistelussa on luovuttu työryhmän mietintöön sisältyneestä ehdotuksesta, joka tähtäsi tuomioistuimia, tuomioistuinvirastoa sekä syyttäjälaitosta ja syyttäjiä koskevien laillisuusvalvonta-asioiden keskittämiseen oikeuskanslerille. Ehdotusta ei eräissä lausunnoissa pidetty ongelmattomana tuomioistuinten erityisaseman ja tuomioistuihin kohdistuvan laillisuusvalvonnan tarkoituksenmukaisen suuntaamisen kannalta.

Lisäksi ympäristöperusoikeuden valvontaa koskevan säännösehdotuksen (2 §:n 2 kohta) sanamuotoa on tiivistetty.

Esitysluonnokseen sisältyvä lakiehdotus vastaa muilta osin työryhmän mietinnössä ehdotettua. Koska uudistus edellyttäisi muutoksia kaikkiin voimassaolevan tehtävienjakolain pykäliin, jatkovalmistelussa on kuitenkin lakiteknisistä syistä päädytty ehdottamaan kokonaan uuden lain säätämistä. Lakiehdotukseen on otettu myös lain tarkoitusta osoittava informatiivinen säännös.

Työryhmän mietintöön ei sisällynyt arvioita ehdotettujen muutosten taloudellisista vaikutuksista. Esitysluonnos sisältää arvion uudistuksen voimaantulosta välittömästi aiheutuvista määrärahatarpeista.

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on uudistaa valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävienjakoa koskeva sääntely vastaamaan laillisuusvalvojien perustuslaissa ja muussa lainsäädännössä säädettyjä erityistehtäviä sekä kansainvälisistä sopimuksista johtuvia ja tosiasiallisia erikoistumisaloja.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi

HUOM! Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Kirjallisen lausunnon voi vaihtoehtoisesti toimittaa myös osoitteeseen

oikeusministerio(at)om.fi, korvaa (at)-merkintä @-merkillä. Saatteessa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/5035/2018. Postitse lausunnon voi toimittaa osoitteeseen: Oikeusministeriö, PL 25, 00023 VALTIONEUVOSTO.

Aikataulu

Oikeusministeriö varaa jakelussa mainituille tilaisuuden lausunnon antamiseen.

Mahdollinen lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistua lausuntopyyntöön viimeistään keskiviikkona 23.12.2020.

Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokauden 2021 alussa.

Ministeriöt voivat harkintansa mukaan pyytää lausuntoa omalta hallinnonalaltaan.

Myös jakelulistan ulkopuoliset tahot voivat halutessaan antaa lausuntonsa.

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antavat

lainsäädäntöneuvos Marietta Keravuori-Rusanen, etunimi.sukunimi(at)om.fi, p. 02951 50396,
yksikönpäällikkö, lainsäädäntöneuvos Timo Makkonen, etunimi.sukunimi(at)om.fi, p. 02951 50230.

Lisätietoa lausuntopalvelu.fi:n käytöstä voi pyytää palvelun ylläpidosta osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi

Liitteet:

[HE-luonnos 16 11 2020 \(ehdotus laiksi ylimpien laillisuusvalvojen tehtävienjaosta\) .pdf](#)

[Utkast till RP 16 11 2020 \(förslag till lag om fördelningen av uppgifter mellan JK och JO\) .pdf](#)

Jakelu:

Ahvenanmaan maakunnan hallitus
Amnesty International Suomen osasto
Auktorisoidut Lakimiehet ry
Digi- ja väestötietovirasto
Eduskunnan oikeusasiamies

Etelä-Savon sairaanhoitopiiri
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
Helsingin kärjäoikeus
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto
Invalidiliitto ry
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Suomen hallinto-oikeus
Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Juridiska Föreningen i Finland rf
Kansaneläkelaitos
Kehitysvammaisten tukiliitto ry
Keskusrikospoliisi
Kieliasiain neuvottelukunta
Korkein hallinto-oikeus
Korkein oikeus
Lapsiasiavaltuutettu
Lastensuojelun Keskusliitto
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto
Maa- ja metsätalousministeriö
Maahanmuuttovirasto
Maanpuolustuskoulutusyhdistys
Markkinaoikeus
Oikeudenkäyntiavustajalautakunta
Oikeuskanslerinvirasto
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Oulun kärjäoikeus
Pakolaisneuvonta ry
Pirkanmaan ELY-keskus
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Puolustusvoimien pääesikunta
Rajavartiolaitos
Rikosseuraamuslaitos
Romaniasiain neuvottelukunta
Saamelaiskäräjät
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suojelupoliisi
Suomen Asianajajaliitto
Suomen ilmastopaneeli
Suomen Kuntaliitto
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry
Suomen Syyttäjähdistys ry
Suomen Tuomariliitto - Finlands Domareförbund ry

Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura ry
Syyttäjälaitos
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
Tasa-arvovaltuutettu
Tasavallan presidentin kanslia
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
Tiedusteluvalvontavaltuutettu
Tietosuojavaltuutettu
Tulli
Tuomioistuinvirasto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Uudenmaan ELY-keskus
Vaasan hallinto-oikeus
Vakuutuskeskus
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi ry
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE
Vanhustyön Keskusliitto ry
Verohallinto
Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ympäristöministeriö

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suurpää Helka Johanna
OM

Keravuori-Rusanen Marietta
OM